

MEGEMLÉKEZÉS

Siposné dr. Kecskeméthy Klára¹

DAMÓ ELEMÉR A HADAK ÚTJÁN (1918-2013) †²

Damó Elemér³

*Szomorúan tudatjuk,
hogy*

DAMÓ ELEMÉR
nyugállományú honvéd ezredes

miután hazája és családja iránt sok évtizeden át híven teljesítette az adott kor által meghatározott kötelességeit, 2013. december 20-án életének 96. évében körülfölkől örökre eltávozott.

*Gyászolják a család, a bajtársak és a barátok,
Emlékét, amíg csak élünk, szívünkben őrizzük.*

Hamvasztás utáni búcsúztatása katonai tiszteletadás mellett 2014. január 23-án 9.45-kor lesz a Farkasréti temetőben.

*Postacím: Bojtásné Damó Csilla, 1026 Budapest, Kelemen László utca 2. 6. ép.
Az urnát hazavisszük kérjük ne hozzanak virágcsokrot, koszorút.*

Damó Elemér gyászjelentő

¹ Nemzeti Közszerológiai Egyetem, E-mail: siposne.kecsekemethy.klara@uni-nke.hu

² Bírálta: Prof. dr. Szabó Sándor ny. mk. ezredes, egyetemi tanár. Nemzeti Közszerológiai Egyetem, E-mail: szabo.sandor@uni-nke.hu

³ A kép 2009. szeptember 24-én készült a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rubin- és vasediploma osztó ünnepségen.

NEKROLÓG

Milyen csalfa is az emlékezet, cserbenhagy bennünket. A mindennapi rohanásban, gondok során, elfoglaltságunkban még arra sincs időnk, hogy megálljunk és emlékezzünk. Most azonban megállunk és emlékezünk egy pillanatra.

95 éves korában 2013. december 20-án eltávozott a Hadak útjára Lisznyói Damó Elemér m. kir. utász főhadnagy, ny. ezredes.⁴ Amilyen szerényen élt, olyan csendben ment el.

1918. szeptember 14-én katonacsatládba született, Szentesen. Apja, végigharcolta az I. világháborút, hazatérése után a 3. honvéd gyalogezred árkász századának a parancsnoka lett.

Damó Elemér tizenegy éves koráig a székesfehérvári laktanyában nőtt fel. Tanulmányait a székesfehérvári Ybl Miklós és az egri Dobó István Reáliskolában, valamint a kaposvári Reálgimnáziumban végezte. Székesfehérváron 1936-ban kitüntetéssel érettségizett, ezután megpályázta a Ludovika Akadémia II. főcsoportján a műszaki tagozatot.

Felkészülés és megmérettetés

1936 szeptemberében bevonult Szentendrére a Magyar Királyi Honvédség műszaki csapatainak egyesített karpaszományos iskolájába. A gyalogsági újonckiképzés során elsajátította az alakíságot, az egyes csatár harcát és az őr kötelességeit, lelőtte az iskola lögyakorlatokat. A műszaki kiképzés homlokterében a vízen járás (ladik és ponton) és a hídverés állt, amely a háború előtti műszaki kiképzést jellemezte. Megismerkedett az aknazárak telepítésével, tanult szolgálati szabályzatot, harcszabályzatot, hadihídverést, szükséghídépítést, robbantást, műszaki zárást, erődítést, vízépítés-árvédelmet, valamint vízi kiképzésben részesült.

1937 októberében bevonult a Ludovika Akadémia II. főcsoportjához. Az akadémián általános katonai (szolgálati szabályzat, harcászat, fegyverismeret, hadtörténelem, katonai földrajz, ügyvitel, lovagias ügyek), civil műszaki (felsőbb mennyiségtan, fizika, statika, mechanika, hídépítéstan, épületszerkezettan, géptan, ábrázoló mértan, geodézia), katonai műszaki (hídverés, robbantás, erődítés, műszaki zárás, katonai geológia) és a fizikai erőnlétet fejlesztő tantárgyakat (vívás, lovaglás, torna, úszás, vízi műszaki szolgálat) tanult.

Mérnöki szintű tudást szerzett út- és vasútépítésből, megtanították a kéttámaszú tartós hídszerkezet tervezésére és gyakorlati kivitelezésére, szintvonalas térképek készítésére, komoly ismereteket szerzett a földalatti aknamunkák terén is. Kiváló földmérővé képezték ki, vízi kiképzésen, geodéziai és tereptani gyakorlaton és harcászati úton vett részt.

Damó Elemért 1939. augusztus 20-án avatták utász hadnaggyá.

Avatása után Győrbe, a Frigyes laktanyába került a III. utászzászlóalj 2. századánál szakaszparancsnoki beosztást kapott. 1940 tavaszán Alsóverecskén részt vett a Kárpátok

⁴ A kép 2009. szeptember 24-én készült a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rubin- és vasdiploma osztó ünnepségen.

védelmére tervezett Árpád-vonal építésében. Katonai pályafutása kiemelkedő eseménye volt 1940. szeptember 5-e, amikor díszmenetben vonultak be Kolozsvárra. 1941 februárjában a műszaki csapatok egyesített tartalékos tiszti iskolájára vezényelték, Esztergomba. Az iskolán megírta a robbantási és a műszaki zárasi segédletet.

1942. április 1-jén főhadnaggyá léptettek elő. 1942. szeptember közepén áthelyeztek Budapestre, a Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémiára. Az akadémián a robbantás és a műszaki zárás tantárgyakat tanította, az erődharc és rohamutász kiképzés lett a feladata. 1943-ban olyan miniszteri rendelkezés lépett életbe, hogy a tisztképző akadémiákon csak hadi szolgálattal rendelkező tisztek taníthattak. Damó Elemért Bajára helyezték, a IV. utászsászlóaljhoz, ahol a 3. század parancsnoka lett.

1944 áprilisában a mozgósított 115. önálló utászs század parancsnokaként hadba vonult. 1945. február végéig tizenegy hónapon át vezette a századot az 1. honvéd hadsereg közvetlen alárendeltségében. Ez idő alatt 18 ezer aknát telepítettek, kb. 100 kisebb-nagyobb hidat, 20 km gépkocsival járható utat, 15–20 km komplett védőállást építettek, kb. 100 hidat, átereszt, partfalat és más műtárgyat romboltak, hétszer vívtak gyalogsági harcot, főleg utóvédként, menetoszlopban 1100 kilométert gyalog meneteltek.

1945. május 10-én reggel egy Strassgang nevű településen szovjet hadsereg fogságába esett.

Az első hadifogolytáborba, a Kurszktól délre fekvő Riskovóba, 1945. szeptember 29-én érkezett meg. A három év alatt összesen tíz tábor lakója volt. A Moszkva melletti Pobjeda település táborából indult haza. 1948. május 4-én hazaérkezett Balatonlellére.

Az újrekezdés évei

Jelentkezése után 1948. július 5-ére kísérleti tiszti tanfolyamra hívták. Augusztus elején beosztották a Háros-szigeten működő Műszaki Tábor Parancsnokságra, ahol szakaszparancsnoki beosztást kapott, majd Szentendrére szakaszparancsnoki beosztásba helyezték.

November végén a Honvédelmi Minisztériumban működő Műszaki Szemlélőségre vezényelték, majd a HM Elnökség Fordító Osztályára. 1949. július derekán a Műszaki Szemlélőségen beosztásba helyezték, a Szabályzatszerkesztő alosztály vezetője lett. 1950 nyarának végén a Vezérkaron belül létrehozták a Szabályzatszerkesztő Csoportfőnökséget, ahol műszaki alosztályvezetőként kezdett dolgozni, végig ott szolgált, és a szabályzatszerkesztő komplexum (szerkesztő szerv, kiadó intézet, nyomda, szabályzat raktár) parancsnokhelyetteseként vonult szolgálati nyugállományba.

1954. április 1-jén őrnaggyá léptettek elő. 1957 decemberében alezredess lett. 1973. december végén nyugállományba vonult. Munkája és életpályája elismerésül 1974. július 17-én, már nyugállományban léptettek elő ezredessé.

Az életpálya elismerése

Hosszú honvédségi pályafutása alatt számtalan elismerésben és kitüntetésben részesült. A Magyar Királyi Honvédségben kitüntették a Felvidéki, az Erdélyi és a Délvidéki emlékéremmel, továbbá a Kormányzói dicsérő elismerés, a Signum Laudis bronz és ezüst

fokozatával, hadiszalagon a kardokkal, valamint az Első osztályú tűzkereszttel, egy sebesülési pánttal.

1993-ban, 75 évesen vált meg végleg a honvédségtől, azonban a munkát ezután sem hagyta abba. Nevéhez fűződik a magyar értelmező szótár katonai szakkifejezéseinek lexikonszerű szerkesztése. Ezen kívül 15 könyvet írt és nyolcvanöt évesen jelentette meg többkötetes művét, „Nyolcvanöt év honvédség” címen, amely katonaélete első éveinek története, a három év hadifogság, az ötvenes évek, valamint a Kádár korszak leírása.

Elévülhetetlen érdemeket szerezve járult hozzá a katonai szabályzati, történelmi, valamint a hadtudományi szakirodalom gazdagításához. Példamutató élete, szakmai tevékenysége, és az 54 éves katonai életút elismeréseként a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem a Pro Militum Artibus kitüntető címet adományozta részére 2008-ban.

2009. szeptember 24-én a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rubin- és vasdiploma osztó ünnepségen a 65 és 70 éve végzett tisztek nevében válaszbeszédet mondott:

„Utóvédjei vagyunk a régi Magyar Királyi Honvédségnek, amely harcolva vérzett el a háborúban. Több mint negyedmillió bajtársunk nyugszik jelölt vagy jelöletlen sírokban hazánknál többször nagyobb területen szétszórva. Utóvédjei vagyunk azoknak a katonáknak is, akiknek még megadatott a tisztesség, hogy a Kárpátokat védhessék. Végül utóvédjei vagyunk egyre fogyatkozó nemzedékünknek is, amelynek ellentmondásokkal terhelt viharos történelmi kor jutott osztályrészül.”

2009. december 15-én a m. kir. Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia megalakulásának 70. évfordulóján az akadémia egykori tanáraként köszöntötte a Bolyai János Katonai Műszaki Kar oktatóit és hallgatóit.

Aktív szerepet vállalt a MH Ludovika Zászlóalj szervezésében indított Ludovika Kávézó rendezvényein, 2012. május 31-én előadást tartott a háborús aknatelepítési tapasztalatairól a honvéd tisztjelölteknek és a bajtársainak.

Hosszú élete során számos segédletet, szabályzatot, könyvet és cikket írt. Magyar Hadtudományi Társaság Műszaki szakosztály folyóiratában a Műszaki Katonai Közlönyben is publikált cikkeket, külön figyelemmel a műszaki hallgatók okulására.⁵ Megjelent egy könyve a műszaki csapatoknál szerzett tapasztalatairól is.

Utolsó könyvét az édesapja emlékének szentelte, akinek a fronton írt írásai alapján írta meg a „Honvédtiszt az I. Világháborúban” könyvét, amely 2011-ben jelent meg.

Életének utolsó írása „A Kárpátok utolsó védői” 2012-ben készült a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Szociális, Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság és a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Sajtófőosztálya által meghirdetett közös „Életút” pályázatára, ahol különdíjban részesült.⁶

⁵ Műszaki csapatok a Kárpátokban a II. világháború alatt, MKK 1999/Különszám. Ma is felhasználható aknatelepítési tapasztalatok a II. világháborúból, MKK 1999/4. Műszaki akna robbanásától hősi halált halt katonák, MKK 2001/Különszám; Utász harctéri tapasztalatok: ma is felhasználható tapasztalatok a 2. világháborúból, MKK, 2008/1–4. összevont szám, p. 175-306.

⁶ Az írás az alábbi honlapon található meg.

Ars poetica

Damó Elemér így fogalmazta meg az ars poeticáját: „A katonaeények jelentős része az emberfalkától a mai modern hadseregekig keveset változott.Továbbra is érvényes a HÚSÉG, a KÖTELESSÉGTUDAT, a BÁTORSÁG, a FEGYELEM és a BAJTÁRSIASSÁG.”

Egész életében a katonaeények vezényelték. Az örökre eltávozott katonák a Hadak Útjáról letekintve reánk bajtársi üdvözlétüket küldik, s nem kérnek egyebet, csupán hogy szívünkben őrizzük emléüket.

Emléked megőrizzük! Bajtársunk, nyugodj békében!

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁS

1. Damó Elemér: Nyolcvanöt év honvédség – Filmkockák egy hosszú életfilmből, I. rész: Horthy Miklós katonája, 1. kötet, A fölkészülés, p. 294. 2. kötet, A megmérettetés, p. 228, Honvéd Kiadó, Budapest, 2005.
2. Damó Elemér: Nyolcvanöt év honvédség – Filmkockák egy hosszú életfilmből, II. rész: Három év szovjet fogság, Honvéd Kiadó, Budapest, 2009. p. 237.
3. Damó Elemér 2009. szeptember 24-én a rubin- és vasdiploma osztó ünnepségen elhangzott beszéde. Kézirat. p. 4.
4. Rada Tibor: A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia és testvérintézetek összefoglaló története (1830–1945) I.–II. kötet, Calgary, Budapest, 1998. p. 810., 2001. p. 1199.
5. Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Györgyi: A Ludovika, HM Zrínyi Média Közhasznú Nonprofit Kft. Budapest, 2011. p. 228.
6. Siposné Kecskeméthy Klára: Felkészülés és megmérettetés – Damó Elemér élete, Sereg Szemle 2012. X. évfolyam, 4. szám, p. 143-156.